

EUR-20 Poikonen Elina(UM), Kukkonen
Mika(UM)

03.11.2020

JULKINEN

Asia

U-jatkokirjelmä EU:n ulkosuhderahoitusjärjestelmän uudistamista rahoituskaudella 2021-2027 koskevista asetusneuvotteluista

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Tällä U-jatkokirjelmällä tiedotetaan EU:n ulkosuhderahoitusjärjestelmää koskevien neuvotteluiden etenemisestä sen jälkeen, kun edellinen u-jatkokirjelmä (UM2020-00602) toimitettiin eduskunnalle kesäkuussa 2020.

Eurooppa-neuvosto pääsi ylimääräisessä kokouksessaan heinäkuussa 2020 sopuun EU:n monivuotisesta rahoituskehystä vuosille 2021-2027 sekä EU:n uudesta elpymisvälineestä. Rahoituskehysten otsake numero kuusi käsittelee ulkosuhderahoitusta. Heinäkuun kehysratkaisussa tämän otsakkeen kokonaisrahoitukseksi sovittiin noin 98 miljardia euroa, joka on edelleen jyvitetty maantieteellisiin ja temaattisiin kokonaisuuksiin ja niin kutsuttuun allokointimallin osuuteen, kuten tarkemmin kohdassa ”Pääasiallinen sisältö” selostetaan. Lisäksi Eurooppa-neuvosto päätti perustaa Euroopan rauhanrahaston budjetin ulkopuolisena rahastona ja määrittä sille 5 miljardin euron rahoituskaton.

Rahoituskehysratkaisu mahdollisti sen, että puheenjohtajavaltio Saksa on päässyt jatkamaan Suomen EU-piikaudella aloitettuja kolmikanta-neuvotteluita Euroopan parlamentin kanssa NDICI-asetuksen viimeistelemiseksi (nk. naapuruus-, kehitys ja kansainvälisten kumppanuuksien väline).

Ulkosuhdevälinettä (NDICI) koskevat kolmikantaneuvottelut voivat edetä nyt nopeasti. Euroopan kestävän kehityksen rahasto plussasta (EKKR+) saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys 2. lokakuuta pidetyssä kolmikantaneuvottelussa. Puheenjohtamaan kunnianhimoisena tavoitteena on saada kaikki avoinna olevat kysymykset käsiteltyä marraskuun puolivälissä järjestettävässä kolmikantaneuvottelussa. Työryhmätasolla asiantuntijat kokoontuvat pääsääntöisesti kerran viikossa.

Budjetin ulkopuolisen *Euroopan rauhanrahaston (EPF)* käsittelyä on jatkettu Kroatian ja Saksan EU-puheenjohtajuuskausilla. Rauhanrahastoa koskevasta neuvoston päätöksestä käydään parhaillaan neuvotteluja puheenjohtajamaa Saksan johdolla. Tavoitteena on saavuttaa yhteisymmärrys vuoden loppuun mennessä. Kompromissit alkavat hahmottua, mutta useita kysymyksiä on vielä avoinna. Vaikeimpia kysymyksiä on määrä käsitellä Coreperissa lähiaikoina. Tavoitteena on, että Euroopan rauhanrahaston toiminta voitaisiin käynnistää vuoden 2021 alussa. Mikäli rauhanrahasto ei ehtisi toimintakykyiseksi ensi vuoden alusta, turvauduttaisiin Afrikan rauhanrahastoa ja sotilaallisten operaatioiden rahoittamista hoitavaa Athena-järjestelmää koskien siirtymäajan järjestelyihin.

Suomen kanta

Suomen kannat EU:n ulkosuhderahoitukseen on esitelty U-kirjelmässä U 88/2018 ja niitä on täydennetty U-jatkokirjelmissä UJ 7/2020 ja UJ15/2020.

Neuvotteluiden loppuvaiheessa ml. kolmikantaneuvotteluissa Euroopan parlamentin kanssa Suomi keskittyy tavoitteidensa mukaisesti keskeisimpien, yhä avoinna olevien tavoitteidensa edistämiseen U-kirjeessä ja sitä seuranneissa jatkokirjelmissä esitettyjen kantojen mukaisesti, erityisesti seuraavien tarkennusten pohjalta:

Suomi tukee puheenjohtajan pyrkimyksiä löytää kompromissiratkaisu asetusneuvotteluiden viimeistelemiseen, joka perustuu Eurooppa-neuvostossa heinäkuussa sovittuihin linjauksiin.

Vielä neuvotteluissa olevan **NDICI-asetuksen** hallinnon osalta Suomi tukee aiempien kantojensa mukaisesti ratkaisuja, jotka tukevat ulkosuhderahoituksen strategisuutta, johdonmukaisuutta, joustavuutta ja tuloksellisuutta, niin että välineen hallintomalli on läpinäkyvä ja jäsenvaltioilla säilyy mahdollisuus osallistua päätöksentekoon etenkin ohjelmoimattoman rahan käytössä. Suomen näkemyksen mukaan välineen hallinnossa on nojaututtava olemassa oleviin päätöksentekotapoihin ja -rakenteisiin. Samalla on tärkeää noudattaa yleisesti hyvän varainhoidon periaatteita sekä turvata kehitysrahoituksen ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys. NDICI-välineen tulee omalta osaltaan tukea EU:n politiikkatavoitteita ja sitä kautta vahvistaa EU:n roolia ja näkyvyyttä ulkoisena toimijana. Tästä näkökulmasta Suomi suhtautuu avoimesti myös välineen nimestä käytäviin keskusteluihin.

Suomi painottaa myös NDICI-asetusneuvotteluiden loppuvaiheessa lähialueita koskevaa yhteistyötä (erityisesti pohjoinen ulottuvuus ja Venäjän kanssa tehtävä rajat ylittävä yhteistyö) ja kannattaa arktista politiikkaa koskevien kirjausten vahvistamista. Erityistä huomiota kiinnitetään rajat ylittävän yhteistyön rahoituksen riittävyyteen.

Euroopan rauhanrahaston perustamiseen liittyvien avointen kysymysten osalta Suomelle tärkeitä asioita ovat aiempien kantojen mukaisesti avustustoimiin liittyvä vahva riskianalyysi ja seurantamekanismi sekä mahdollisuus rakentavaan äänestämästä pidättäytymiseen siltä osin, kun uuden rahaston puitteissa tuetaan kumppaneita sellaisella materiaaliavulla, joka sisältää aseita ja ammuksia. Suomi painottaa ihmisoikeusarviointien merkitystä päätöksenteon tukena.

Suomi kannattaa edelleen yhteisten kustannusten laajentamista EU:n sotilaallisissa operaatioissa. Tällä vältettäisiin kustannusten kohtuuton kohdistuminen operaatioihin osallistuviin jäsenmaihiin ja EU:n taisteluosastojen valmiusvuoroihin osallistuviin jäsenmaihiin.

Aiempien kantojensa mukaisesti Suomi tukee rahaston globaalia kattavuutta, mutta katsoo, että kolmansien maiden tukemisessa sekä kumppaneiden tarpeet, että unioniin kohdistuvat heijastusvaikutukset huomioon ottaen Afrikan (ml. Afrikan unioni) tulee jatkossakin säilyä painopistealueena.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvostossa heinäkuussa 2020 sovittiin ulkosuhderahoituksen osalta seuraavaa:

Uuden, yhtenäisen ulkosuhderahoitusvälineen perustaminen merkitsee sitä, että usean aiemman erillisen rahoitusvälineen sijaan käytössä on uusi yhtenäinen väline, johon mm. Euroopan Kehitysrahasto EKR ja naapuruusinstrumentti (ENI) sulautuvat. Ulkosuhdeotsakkeen kokonaisrahoitus, noin 98 miljardia euroa, on jonkin verran pienempi kuin mitä komissio alun perin esitti (2018 kiintein hinnoin 108,9 miljardia euroa).

Varsinaiselle naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineelle kohdistetaan noin 71 miljardia euroa (komissio esitti 79,2 mrd. vuonna 2018) siten, että maantieteellisille ohjelmille ohjataan noin 54 miljardia euroa (komissio esitti 76 % osuutta vuonna 2018). Tästä summasta noin puolet, eli 26 miljardia (komissio esitti vähintään 47% osuutta vuonna 2018), on sovittu kohdistettavaksi Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan. Temaattiset ohjelmat saivat heinäkuun paketissa 5,7 miljardin osuuden (komissio vuonna 2018 8% osuutta), ja nopean toiminnan tarpeet puolestaan 2,8 miljardin budjetin (komissio esitti 4% osuutta). Niin kutsutun ohjelmoimattoman rahoituksen osuus on 8,5 miljardia euroa (komissio esitti 12 % osuutta), ja tämä on tarkoitettu erilaisiin nouseviin haasteisiin, uusiin aloitteisiin tai prioriteetteihin. EU:n elpymisvälineen kautta ei tule lisärahoitusta ulkosuhdevälineeseen, mitä komissio ehdotti vuoden 2020 touko/kesäkuun muutetussa ehdotuksessaan. Cotonoun jatkosopimuksen toimeenpanolle ei tulevassa rahoituskehityksessä ole enää varattu erillistä rahoituskuorta.

Osa rahoitusvälineistä säilyy kuitenkin jatkossakin erillisinä välineinä:

Humanitaarisen avun välineen, joka säilyy erillisenä välineenä, rahoitukseksi sovittiin heinäkuun 2020 Eurooppa-neuvostossa 9,76 miljardin euroa Vuonna 2018 komissio esitti humanitaarisen avun välineelle 11 mrd. euron budjettia. Toukokuussa 2020 komissio esitti muutetussa ehdotuksessaan humanitaariselle avulle 14,8 mrd. euroa, joista 5 mrd. euroa Next Generation EU -elpymisvälineestä. EU:n elpymisvälineen kautta ei ole kuitenkaan mahdollista tukea humanitaarista toimintaa.

Ulkopuolisena välineenä säilyy myös EU-jäsenyyssprosessissa mukana oleville maille tarkoitettu rahoitus, nk. IPA-rahoitus, jonka rahoitukseksi heinäkuun kokonaisratkaisussa sovittiin 12,6 miljardia euroa (komissio esitti 12,9 mrd.).

Euroopan rauhanrahasto (EPF) perustetaan budjetin ulkopuolisena rahastona ja sen suuruudeksi on sovittu 5 miljardia euroa (komissio esitti 9,2mrd.).

NDICI-asetusneuvotteluiden tilanne

Eurooppa-neuvoston heinäkuun 2020 rahoituskehyssovun jälkeen neuvoston puheenjohtajavaltio Saksa on jatkanut kolmikantaneuvotteluita Euroopan parlamentin kanssa syksyllä 2020, ja tämän hetkisen arvion mukaan kolmikantaneuvotteluissa edetään tällä hetkellä ripeästi. Puheenjohtajamaan Saksan tavoitteena on saada kaikki avoinna olevat kysymykset käsiteltyä marraskuun puolivälissä järjestettävässä kolmikantaneuvottelussa. Huomattavasta osasta asetustekstiä on jo saavutettu yhteisymmärrys komission, neuvoston ja parlamentin välillä. Avoimet kysymykset liittyvät erityisesti välineen hallintoon, naapurustopolitiikkaan, muuttoliikkeeseen, budjettiin ja tavoitteisiin.

Asetuksen alkulausekkeissa määritellään asetuksen yleisiä tavoitteita ja periaatteita, kuten unionin arvojen, perusperiaatteiden ja intressien edistäminen maailmanlaajuisesti ja eri ulkosuhteiden osa-alueiden keskinäisessä yhteistyössä. Unionin kehitysyhteistyön perustavoitteena on köyhyyden vähentäminen ja sen poistaminen. Sääntö- ja arvopohjainen monenkeskisyys, kestävä kehitys ja ilmaston muutokseen vastaaminen ovat EU:lle tärkeitä periaatteita ulkosuhderahoituksessa. Suomen pyrkimyksenä on vielä saada selkeä viittaus EU:n arktiseen politiikkaan mukaan asetukseen.

NDICI-välineen hallintomalli: Välineen hallintomallista käydään keskusteluita jäsenvaltioiden ja puheenjohtajamaan välillä. Välineen kautta rahoitettavien ohjelmien suunnittelu pohjautuu monivuotisiin maantieteellisiin ja temaattisiin ohjelma-asiakirjoihin. Asetuksella perustetaan ulkosuhderahoitusväline NDICI 7-vuotiselle rahoituskehyskaudelle 2021-2027. Välineen hallintomalli on ollut tärkeä kysymys myös Euroopan parlamentille. Hallinnon tulisi olla yksinkertainen, mutta kuitenkin läpinäkyvyys ja vaikuttamismahdollisuudet tulisi asianmukaisesti huomioida. Tarkoituksena olisi, että välineen käyttöön saadaan strategista ohjausta, ja että politiikkajohdonmukaisuuteen ja koordinaatioon voidaan kiinnittää parempaa huomiota, – myös suhteessa budjetin ulkopuolelle jäävään rahoitukseen. Tämä suuntaus vastaisi myös Suomen asettamia tavoitteita. Yhtenäinen ulkosuhderahoitusväline voi omalta osaltaan tukea myös Team Europe-lähestymistapaa. Asetuksella perustetaan myös NDICI-komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista. Kolmikantakeskusteluissa on kuitenkin vielä auki, millaisissa kokoonpanoissa tämä komitea tulisi kokoontumaan. Neuvoston alaisista mahdollisista työryhmistä päättää Coreper, eikä siitä sovittaisi siis asetuksen yhteydessä.

Hallinnon osalta yhteistyön muodoista ja niiden rahoituksesta sovittiin alustavasti kolmikantaneuvotteluissa lokakuun alussa. Monitorointiin ja raportointiin on sovittu määräyksiä niin metodologian kuin sisällönkin osalta. Komissio sitoutuu rahoituksen vaikuttavuuden evaluointiin ja julkaisemaan siitä tietoa. Toimintasuunnitelmista käydään vielä keskusteluita, ja tähän liittyy myös se, miten Euroopan parlamentti tulee osallistumaan välineen hallintoon.

NDICI-välineeseen sisältyvästä Euroopan kestävä kehityksen rahasto plussasta (EKKR+) saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys 2.lokakuuta pidetyssä kolmikantaneuvottelussa. Euroopan investointipankki EIP saa kohdennetut mandaatit, mutta ei-yksinoikeudella toteuttavat mandaatit eivät enää sisällä etuoikeuksia suhteessa muihin toimeenpanokumppaneihin ja hallinto on yhdenmukaistettu kaikilla eri tasoilla. Jäsenvaltiot saavat mahdollisuuden korvamerkitä EKKR+:lle antamaansa rahoitusta tiettyihin toimintoihin. Euroopan investointipankki saa puolestaan haluamansa kohdennetut mandaatit, jotka tulevat artiklatasolle. Mandaattien

toteutuksen osalta otettiin askelia kohti avointa arkkitehtuuria ja toimeenpanokumppaneiden tasavertaista kohtelua, mikä on ollut Euroopan parlamentille tärkeä kysymys. Komission on vahvistettava, mitkä investointipankin operaatiot eivät ole kaupallisia.

Naapuruuspolitiikka: Neuvoston puheenjohtajan arvion mukaan naapuruuspolitiikkaa koskevista kysymyksistä voi olla mahdollista saavuttaa yhteisymmärrys teknisellä tasolla. Naapuruston osalta toimintaa ohjaavat assosiaatio-, kumppanuus ja muut yhteisesti sovitut asiakirjat. Neuvoston kannassa on huomioitu mm. eriarvoisuus, ympäristö, oikeusvaltiokehitys ja ihmisoikeudet. Lähtökohtana on kannustinpohjaisuus, kuten nykyisinkin. Naapuruuspolitiikan osalta Suomelle tärkeä kokonaisuus on etenkin rajat ylittävä yhteistyö.

Muuttoliikettä koskevissa kolmikantaneuvotteluissa neuvosto painottaa perimmäisten syiden huomioimista ja kokonaisvaltaisten kumppanuuksien rakentamista, sekä erilaisten välineiden hyödyntämistä joustavasti, EU:n maahanmuuttopolitiikan mukaisesti. Neuvoston tavoitteena on vähintään 10 prosentin suuruinen rahoitusosuus muuttoliikkeen hallintaan ja perimmäisiin syihin vaikuttamiseen. Kaikessa toiminnassa tulee noudattaa kansainvälistä lakia ja ihmisoikeuksia. Muuttoliikkeeseen kiinnitetään huomiota myös mahdollisena nousevana haasteena.

Euroopan rauhanrahasto EPF

Euroopan rauhanrahastoa koskevasta neuvoston päätöksestä on käyty neuvotteluja tiiviisti ja kompromissit alkavat hahmottua, mutta useita keskeisiä kysymyksiä on edelleen avoinna. Neuvotteluja on käyty viime aikoina eri raiteilla: herkimmistä kysymyksistä epävirallisissa kokouksissa pääkaupunkien kesken ja muista kysymyksistä EU:n neuvoston eri työryhmissä. Herkimpiä kysymyksiä on myös käsitelty viime aikoina puheenjohtajamaan kahdenvälisissä konsultaatioissa eri jäsenvaltioiden kanssa, joten täyttä selvyyttä muiden jäsenvaltioiden kannoista ei ole. Keskeisimpiä kysymyksiä on määrä käsitellä Coreperissa lähiaikoina, jolloin kokonaiskuvan odotetaan tarkentuvan.

Aseiden ja ammusten kolmansiin maihin toimittamisen osalta on hahmoteltu ratkaisua, jonka mukaan rauhanrahastoa hyödyntäen voitaisiin toimittaa aseita ja ammuksia kolmansien maiden turvallisuussektorin tukemiseksi. Aseiden ja ammusten toimittamisesta laadittaisiin erillinen neuvoston päätös ja jäsenmailla olisi mahdollisuus pidättäytyä äänestämästä tällaisten toimien kohdalla. Tällöin äänestämästä pidättäytyminen ei estä päätöksen tekemistä. Yhteisymmärrystä ei vielä ole sen materiaalin tarkemmasta määrittelystä, jonka osalta äänestämästä pidättäytyminen olisi mahdollista, eikä myöskään avustustoimien rahoituksen jakautumisesta jäsenmaiden kesken, mikäli jokin jäsenmaa pidättäytyy äänestämästä. EU:n sotilaallisten operaatioiden yhteisten kulujen laajentamisen osalta puheenjohtaja ajaa kompromissia, jonka mukaan yhteisiä kustannuksia laajennettaisiin jonkin verran erityisesti EU:n taisteluosastojen osalta. Jäsenvaltioiden kannat eriyvät asiassa osan suhtautuessa varauksellisesti yhteisten kulujen laajentamiseen.

Avoinna on myös avustustoimenpiteiden hallinnointiin ja budjetoinnin yksityiskohtiin liittyviä kysymyksiä.

Keskeisimmän neuvoteltavan asiakirjan, neuvoston päätöksen lisäksi neuvotellaan sitä täydentävistä asiakirjoista. Avustustoimien laatimisessa on määrä noudattaa vahvoja suojatoimia, joiden suuntaviivoista on päästy yhteisymmärrykseen. Suuntaviiva-asiakirjassa painottuu viitekehyksenä kansainvälisen oikeuden, ihmisoikeuksien ja humanitaarisen oikeuden noudattamisen tärkeys. Siinä käydään läpi menettelyn keskeisiä kohtia, joita tulee noudattaa avustustoimia laadittaessa.

Lisäksi on laadittu suuntaviivat rahaston ensimmäisten vuosien 2021-2013 prioriteeteista, joita koskien ei kuitenkaan ole vielä yhteisymmärrystä, koska yksi jäsenmaa on ilmaissut niihin tyytymättömyytensä. Asiakirjassa on määritelty rahaston olevan globaali. EU:n Afrikkaan kohdistamaa tukea on määrä jatkaa ja kohdistaa tukea myös EU:n naapurustoon. Asiakirjassa on keskeisiä periaatteita, joita on määrä noudattaa avustustoimia määriteltäessä. Näitä ovat mm. naiset, rauha ja turvallisuus -asialista sekä nuoret, rauha ja turvallisuus -asialista, lasten asema aseellisissa konflikteissa, siviilien suojele ja ilmastosenitiivisyys.

Liittymistä valmisteleva tukiväline IPA III

Liittymistä valmistelevan tukivälineen (Instrument for Pre-accession Assistance, IPA III) neuvottelut etenevät työryhmätasolla. Kolmikantaneuvotteluiden jatkoa Euroopan parlamentin kanssa odotetaan lähitulevaisuudessa. Trilogit aloitettiin jo Suomen kaudella, ja niitä jatkettiin Kroatian puheenjohtajuuskaudella. Heinäkuussa 2020 osana rahoituskehyspua Eurooppa-neuvosto linjasi IPA III:n rahoitukseksi 12,6mrd. euroa. Saksan tavoitteena on saada neuvottelut päätökseen omalla pj-kaudellaan vuoden loppuun mennessä, jotta asetus saataisiin voimaan vuoden 2021 alusta. Esitys neuvottelumandaatiksi Euroopan parlamentin kanssa hyväksyttiin Coreperissa 28.lokakuuta 2020. Keskeisin avoin kysymys liittyy IPA:n ilmastotavoitteeseen. Suurin osa jäsenvaltioista kannattaa pj:n kompromissiesitystä, jonka mukaan vähintään 18 % tukivälineen varoista suunnataan ilmastotoimiin, mutta lopullinen luku päätetään neuvotteluissa Euroopan parlamentin kanssa. Lisäksi neuvotteluihin Euroopan parlamentin kanssa jää mm. kysymys rahoituksen ehdollisuudesta, mikäli EU:n jäsenyyttä hakeneen maan jäsenyysneuvottelut eivät etene toivotulla tavalla.

Humanitaarinen apu

Nykyisen humanitaarista apua koskevan sektoriasetuksen päivittäminen ei ole tällä hetkellä käsittelyssä, sillä asetuksen voimassaololle ei ole asetettu päättymispäivää. Humanitaarisen avun tarpeista 90 % johtuu pitkittyneistä konflikteista, eikä tarpeiden ei oleteta vähenevän, ja näin ollen myös rahoituksen tulee olla riittävällä tasolla. Suomi on pitänyt tärkeänä, että humanitaarinen rahoitus tulee kanavoida suoraan humanitaarisen avun ja pelastuspalvelun pääosaston (DG ECHO) budjettiin ja tällä tulee säilyä päätösvalta rahoituksen käytöstä. Näin voidaan varmistaa, että päätösten lähtökohtana ovat humanitaariset periaatteet (inhimillisyys, tasapuolisuus, puolueettomuus ja riippumattomuus) eikä rahoitusta ohjata poliittisin, taloudellisin tai sotilaallisin perustein. Varojen kanavoiminen DG ECHO:n budjettiin takaa myös verrattain nopean päätöksenteon, mikä on ihmishenkiä pelastavan ja inhimillistä kärsimystä vähentävän humanitaarisen avun kohdalla olennaista.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

NDICI- ja IPA III –välineiden osalta komission ehdotusten oikeusperusta asetuksille on edelleen asianmukainen, kuten U-kirjeessä U 88/2018 vp on kuvattu.

Euroopan rauhanrahasto EPF tulee olemaan budjetin ulkopuolinen rahasto ja se perustetaan neuvoston päätöksellä. Kuvaus U-jatkokirjelmässä 7/2020 on edelleen ajankohtainen.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kolmikantaneuvottelu NDICI-asetuksesta avattiin Euroopan parlamentin kanssa 23.10.2019 Suomen puheenjohtajuuskaudella.

Neuvoston puheenjohtajavaltio Saksa käy kolmikantaneuvotteluita komission ja parlamentin kanssa vielä avoimena olevista kysymyksistä. Heinäkuun rahoituskehyspua mahdollisti kolmikantaneuvotteluiden etenemisen, sillä parlamentti ei ollut valmis käsittelemään poliittisesti vaikeimpia kysymyksiä ennen rahoituskehysratkaisun syntymistä. Parlamentin kannoissa ovat painottuneet välineen hallintoon osallistuminen, budjetti, sekä demokratia- ja ihmisoikeudet.

NDICI-asetusehdotus päätetään tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, neuvosto ja parlamentti ovat siinä tasavertaisia lainsäätäjiä.

Euroopan parlamentilla ei ole muodollista roolia Euroopan rauhanrahaston osalta, sillä kyseessä on yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) alan neuvoston päätös. Parlamentti hyväksyi rauhanrahastosta oma-aloitteisesti suosituksen 28.3.2019, kuten U-jatkokirjelmässä 7/2020 on kuvattu. Lisäksi parlamentti otti mm. päätöslauselmassaan EU:n ja Afrikan turvallisuusyhteistyöstä Sahelin alueella, Länsi-Afrikassa ja Afrikan sarvessa (16.9.2020) kantaa rauhanrahaston perustamiseen. Parlamentti suhtautui myönteisesti ehdotukseen perustaa Euroopan rauhanrahasto ja kehotti hyväksymään sen pikaisesti.

Kansallinen valmistelu

Ulkosuhdejaoston kirjallinen menettely: 28.-29. lokakuuta 2020

MFF-joryn kirjallinen menettely: 2.-3. marraskuuta 2020

Eduskuntakäsittely

Eduskunnan suuren valiokunnan lausunto SuVL 12/2018 vp, ulkoasiainvaliokunnan lausunto UaVL 13/2018 vp

Ulkoasiainvaliokunnan pöytäkirja 10.6.2020

Ulkoasiainvaliokunnan pöytäkirja 3. 9. 2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaalla ei ole toimivaltaa Euroopan unionin ulkosuhderahoituksessa.

Taloudelliset vaikutukset

Ulkosuhderahoituksen rahoitustaso sovittiin osana koko EU:n rahoituskehysneuvotteluita kaudelle 2021-2027. Ulkosuhderahoitukselle osoitetun 98 miljardin euron maantieteellinen ja temaattinen jako on kuvattu tämän muistion pääasiallinen sisältö –osiossa, samoin kuin budjetin ulkopuolisille välineille osoitettu rahoitus.

Komission ehdotuksilla ei pääsääntöisesti ole suoria Suomeen kohdistuvia, merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, sillä rahoitusvälineet kohdistuvat yhteistyöhön kolmansien maiden kanssa ja niiden kautta toteutettavat toimet kohdentuvat unionin alueen ulkopuolelle. Suomelle koituu ulkosuhderahoituksesta välillisiä hyötyjä erityisesti uudesta yhteistyövälineestä rahoitettavan rajat ylittävän yhteistyön kautta, jota toteutetaan lähialueellamme. Suomalaiset toimijat voivat myös osallistua hankkeisiin, joita rahoitetaan EU:n ulkosuhderahoituksesta. Finnfund on läpäissyt EU:n ns. pilariarviointiprosessin joulukuussa 2019. Tämä mahdollistaa myös Finnfundin osallistumisen EU:n budjetin toimeenpanoon ja tarjoaa Finnfundille rahoitusmahdollisuuksia EKKR-takuiden ja EU:n sekarahoitusohjelmien kautta.

Yhtenäisellä, joustavalla ulkosuhderahoitusvälineellä on tarkoitus pyrkiä myös siihen, että jatkossa tarvittaisiin vähemmän ad hoc-pohjaisia rahoitusratkaisuja.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomalaistoimijoiden mahdollisuuksiin hyötyä EU-rahoituksella toteuttavissa hankintakilpailuissa kiinnitetään huomioita. Suomen EU-edustustossa Brysselissä aloittaa erityisasiantuntija, joka toimii tässä yritysten ja hankintojen rajapinnassa.

Ulkosuhderahoitus on omalta osaltaan väline, jolla voidaan vaikuttaa siihen, että EU on uskottava kansainvälinen toimija. Ulkosuhderahoituksella voidaan myötävaikuttaa vakauteen ja turvallisuuteen kolmansissa maissa ja myös EU:n lähialueilla, tällä on positiivisia vaikutuksia myös EU:lle ja siten Suomelle.

Asiakirjat

COM(2018) 460 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elina Poikonen, UM/EUR-20, puh. 0295 350 399

Mika Kukkonen, UM/EUR-20 puh. 0295 350 390

Olli Nurmi, EUE

Janna Heikkinen-Hindren, UM/KEO-10

Olivia Packalen-Peltola, UM/ALI-20

Josefiina Manninen, UM/POL-10

Outi Hyvärinen, UM/POL-10

Tiina Järvelä, UM/EUR-40

Nora Klami, UM/KEO-70

Anna Hyvärinen, VM

Joanna Tikkanen, VNEUS

Johanna Kaunisvaara, VNEUS

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat	Afrikka, IPA, kehitysrahoitus, lähialueyhteistyö, rahoituslaitokset, ulkosuhteet, ulkosuhteet; rahoitus, YUTP, muuttoliike
Hoitaa	UM, VM, VNK
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, RVV, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VTV, YM
